

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.004.02.2021

**Pan
Adam Wal
Wójt Gminy Nielisz**

Nielisz 279
22-413 Nielisz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/044 - Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior +”

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Nieliszu (dalej: <i>Urząd</i> lub <i>UG</i>), Nielisz 279, 22-413 Nielisz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Wal – Wójt Gminy Nielisz od 2006 r. (dalej: <i>Wójt</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Polityka senioralna realizowana przez gminę. 2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w umowach.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla realizacji celów kontroli wykorzystane zostały także informacje i dokumenty sporządzone przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie.
Kontrolerzy	Ewa Antoniak, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLU/36/2021 z dnia 23.02.2021 r. Janusz Gosik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/37/2021 z dnia 23.02.2021 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina Nielisz dokonała rzetelnego rozpoznania (diagnozy) sytuacji osób starszych, w tym w zakresie odnoszącym się do wsparcia dziennego na etapie prac nad przygotowaniem gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2020. W odpowiedzi na zapotrzebowanie zgłaszane przez mieszkańców i po przeprowadzeniu przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nieliszu w 2019 r. diagnozy potrzeb osób nieaktywnych zawodowo, powyżej 60 roku życia, Gmina przystąpiła do rządowego Programu Wieloletniego „Senior+”³, w efekcie czego został utworzony Dzienny Dom „Senior+” w miejscowości Krzak⁴, spełniający wszystkie standardy określone w ww. Programie. Placówka ta funkcjonuje od początku 2020 r. O zasadności jej utworzenia, poza dużym zainteresowaniem na etapie rekrutacji uczestników, może świadczyć fakt, iż mimo trwającej pandemii COVID-19, seniorzy nadal chętnie korzystają z oferty Domu. Wydatki na utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” (moduł I) zostały poniesione z zachowaniem zasad legalności i gospodarności. Gmina terminowo i rzetelnie dokonała rozliczenia dotacji otrzymanej na ten cel z budżetu państwa. Gospodarnie, legalnie i rzetelnie wydatkowano również środki finansowe na zapewnienie funkcjonowania Domu, w tym uzyskane w formie dotacji w ramach modułu II.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 (dalej: *ustawa o NIK*).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Program Wieloletni „Senior+” na lata 2015-2020, przyjęty uchwałą nr 34 Rady Ministrów z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia programu „Senior+” na lata 2015-2020 (M. P. z 2018 r. poz. 228), dalej: *Program* lub *Program „Senior+”*.

⁴ Dalej także: *Dom*.

Stwierdzone nieprawidłowości, w szczególności polegające na uchybieniu warunkom ww. Programu, poprzez nieokreślenie przez właściwe organy Gminy kwalifikacji pracowników i współpracowników realizujących oferty usług w ramach Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak i niezapewnienie dowożenia do tej placówki seniorów w 2020 r., nie miały istotnego wpływu na ocenę realizacji przez Gminę Nielisz polityki senioralnej w okresie objętym kontrolą.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Polityka senioralna realizowana przez gminę

Gmina Nielisz jest gminą wiejską w powiecie zamojskim. Liczba ludności (wg stanu na koniec 2020 r.) wynosiła 5 563 osób, z czego 1 502 były w wieku powyżej 60 roku życia (dalej: Seniorzy)⁶. W okresie objętym kontrolą liczba ludności Gminy ogółem zmniejszyła się o prawie 2,4%⁷, a odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat pozostawał na poziomie 27%⁸, z czego najliczniejszą grupę (ok. 47%) stanowiły osoby w wieku 60 – 69 lat⁹.

Dochody gminy ogółem wyniosły: w 2018 r. 24 794 tys. zł; w 2019 r. 24 795 tys. zł; w 2020 r. 29 515 tys. zł; a wydatki – odpowiednio: 23 080 tys. zł; 27 753 tys. zł i 28 946 tys. zł, w tym wydatki ogółem na pomoc społeczną (dział 852): 1 064 tys. zł; 1 423 tys. zł i 1 224 tys. zł.

Liczba Seniorów korzystających w latach 2017-2020 z form pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹⁰ wynosiła odpowiednio: 41 osób (tj. 2,7% Seniorów); 279 (18,1%); 223 (14,5%) i 180 (12,0%). W 2020 r. 12 Seniorów¹¹ korzystało również z placówki dziennego wsparcia „Senior+”. Zdecydowana większość osób starszych (97,3%; 81,9%; 85,5% i 88,0%) nie korzystała w okresie objętym kontrolą z form wsparcia wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 337-340)

Opis stanu faktycznego

1.1. W 2013 r. Wójt powołał¹² kilkunastoosobowy Zespół, złożony z pracowników samorządowych, jednostek organizacyjnych działających na terenie Gminy, a także przedstawicieli społeczności lokalnej¹³, do opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2020. Do zadań Zespołu w szczególności należało: szczegółowa analiza celów, problemów, potrzeb i oczekiwań społeczności Gminy w odniesieniu do zapisów programów społecznych i strategii, wypracowanie propozycji określonych zapisów w strategii, wsparcie Gminy w przygotowaniu badań monitoringowych oraz opracowanie i analiza tych materiałów; udział w opracowaniu i opiniowaniu planu działania, harmonogramu realizacji określonych zadań, a także programów rocznych.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Z czego 708 osób w wieku 60 – 69 lat; 444 w wieku 70 – 79 lat i 350 powyżej 80 roku życia.

⁷ W 2017 r. liczba ludności wynosiła 5 697 osób, w 2018 r. – 5 683, w 2019 r. 5 632.

⁸ 1 534 osoby w 2017 r., 1 544 w 2018 r. i 1 535 w 2019 r.

⁹ Wg stanu na koniec lat 2017-2020 w wieku 60 – 69 lat było odpowiednio: 718, 725, 723 i 708 osób.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, ze zm., dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

¹¹ Średnia arytmetyczna z 12 miesięcy.

¹² Zarządzenie Nr 14/0/2013 Wójta Gminy Nielisz z dnia 23.08.2013 r.

¹³ Zespołowi przewodniczył Sekretarz Gminy, a w jego skład weszli pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych (szkół podstawowych, Gimnazjum, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury), Biblioteki Publicznej, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Posterunku Policji, Koła Gospodyń Wiejskich, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawiciele mieszkańców.

W toku prac Zespołu poszczególni jego członkowie poddali szczegółowej analizie m.in.:

- zasoby instytucjonalne Gminy (instytucje/organizacje), pełnione przez nie role i zadania (zakres działania) i możliwości rozwoju na bazie istniejących zasobów działań na rzecz społeczności;
- problemy społeczne w Gminie, przyczyny ich występowania i możliwości rozwiązania poprzez wskazanie przeciwdziałania danemu problemowi społecznemu;
- odpowiedzieli na pytania: *Jak wyobrażasz sobie gminę za 10 – 20 lat w zakresie polityki społecznej; Wskaż 3 najistotniejsze atuty (mocne strony) jakie Gmina powinna wykorzystywać podczas wdrażania polityki społecznej; Wskaż 5 najistotniejszych zagrożeń, jakie Gmina może napotkać podczas wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych.*

W analizach podnoszono problemy demograficzne, takie jak niski przyrost naturalny, migracja ludzi za granicę i starzenie się społeczeństwa; zanik więzi rodzinnych i przerzucanie odpowiedzialności na instytucje, samotność i nieporadność osób w podeszłym wieku. Wskazano też potrzebę integracji międzypokoleniowej, rozwoju usług opiekuńczych, tworzenia klubów seniora.

W wyniku prac ww. Zespołu opracowana została Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022 (dalej: *Strategia*), która została przyjęta do realizacji uchwałą Rady Gminy Nr XXXVII/201/14 z dnia 23 maja 2014 r.

W kwestii prowadzenia w okresie objętym kontrolą diagnozy sytuacji osób starszych Wójt w złożonym wyjaśnieniu podał, że na początku 2019 r. pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (dalej: GOPS) przeprowadzili dokładną diagnozę środowiska w kierunku utworzenia Dziennego Domu „Senior+”, którą przedstawiono w dokumencie pt. *Diagnoza środowiska w Gminie Nielisz* (dalej: *Diagnoza*).

Stwierdzono, że powyższa diagnoza wskazywała problem systematycznie spadającego w Gminie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i równocześnie notowanego w ostatnich latach ujemnego przyrostu naturalnego i postępującego procesu starzenia się społeczeństwa Gminy. Jak podano za danymi z Urzędu Stanu Cywilnego (na dzień 3.04.2019 r.) 28% ludności gminy, tj. 1 595 osób to mieszkańcy w wieku 60+, w większości nieaktywni zawodowo, mieszkający samotnie, często z poczuciem małej wartości społecznej, a ich liczba w ciągu 5 lat (w stosunku do diagnozy z 2014 r. sporządzonej na potrzeby opracowania wieloletniej Strategii) znacznie wzrosła. Pracownicy socjalni dokonali oceny zapotrzebowania na Dzienny Dom „Senior+” wśród mieszkańców gminy i stwierdzili, że znaczna liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia deklarowała chęć uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez tego rodzaju placówkę. W związku z tym GOPS uznał za zasadne utworzenie Dziennego Domu „Senior+”, oferującego szeroki zakres usług, które przyczynią się do zmniejszenia marginalizacji życia dużej grupy mieszkańców Gminy.

(akta kontroli str. 30-31, 341-370, 374)

Zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych¹⁴, organy administracji publicznej prowadzą monitorowanie sytuacji osób starszych.

Jak wynika z wyjaśnienia Wójta: *Urząd Gminy Nielisz nie prowadził bieżącego monitoringu sytuacji osób starszych na terenie Gminy. Niemniej jednak osoby starsze, które nie przekraczały kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej są ciągle monitorowane przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W ramach pracy socjalnej osoby te są obejmowane doraźną pomocą w formie zasiłków: stałych, okresowych, celowych (zakup opału,*

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1705.

leków, żywności), paczek żywnościowych, usług opiekuńczych, pomocą w kompletowaniu dokumentów do domu pomocy społecznej. Pracownicy socjalni GOPS w ramach współpracy z Posterunkiem Policji Nielisz w okresie zimowym monitorują sytuację osób starszych, a zwłaszcza samotnych.

W powyższej sprawie analogiczne stanowisko przedstawiła kierownik GOPS.

(akta kontroli str. 109, 110, 374)

1.2. W latach 2017-2020 odpowiednio 41, 279, 223 i 180 osób starszych w Gminie objętych było opieką, wykonywaną przez GOPS a od 2020 r. również przez Dzienny Dom „Senior+”, w szczególności:

- w 2017 r. opieką objęto 22 osoby w wieku 60-69 lat; 12 w wieku 70-79 lat i 7 w wieku powyżej 80 roku życia;
- w 2018 r. było to odpowiednio 112, 99 i 68 osób;
- w 2019 r. – 91, 71 i 61 osób;
- w 2020 r. – 85, 50 i 45 osób.

W latach 2017-2020, spośród form wsparcia przewidzianych w art. 50 – 54 ustawy o pomocy społecznej osoby starsze korzystały, w latach 2017-2020 z: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (odpowiednio 9, 5, 6 i 4 osoby) oraz z umieszczenia w domu pomocy społecznej (5, 6, 10 i 11 osób).

Poza ww. formami wsparcia, w 2020 r., 12 osób korzystało z placówki wsparcia dziennego „Senior+”.

Z informacji uzyskanych od kierownik GOPS wynika, że średni czas oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej w latach 2018-2020 wynosił 30 dni (dotyczyło to wszystkich osób ubiegających się o miejsce, tj. odpowiednio 2, 4 i 2 osoby). Natomiast średni czas oczekiwania na usługi opiekuńcze wyniósł: w 2018 r. 5 dni, w 2019 r. – 6 dni i w 2020 r. – 5 dni. Informacje te potwierdziła kierownik Centrum Usług Wspólnych¹⁵, która podała, że w latach 2018-2020, realizacja świadczeń wynikających z art. 50 – 54 ustawy o pomocy społecznej była prowadzona na bieżąco, a podania o pomoc były rozpatrywane w nieprzekraczalnym ustawowym terminie.

Poza ww. formami Gmina udzielała też osobom starszym wsparcia w formie:

- zasiłku celowego na zakup posiłku (w latach 2017-2020 dla odpowiednio: 5, 10, 16 i 16 osób);
- paczki żywnościowej (w latach 2018-2020 odpowiednio: 260, 210 i 167 osób);
- pracy socjalnej (w latach 2017-2020 skorzystało z tej formy odpowiednio: 18, 17, 18 i 18 osób);
- gorącego posiłku (w latach 2019-2020 dla 8 i 9 osób).

Z wyjaśnień kierownik GOPS oraz kierownik CUW wynika, że osoby starsze, które z uwagi na dochody nie kwalifikowały się do świadczeń z pomocy społecznej, były informowane o możliwości korzystania z gorącego posiłku w Centrum Integracji Społecznej Nielisz¹⁶. Ponadto szczególnie w okresie zimowym i w dobie pandemii wszystkie osoby samotne, starsze niepełnosprawne zawsze mogły liczyć na pomoc pracownika socjalnego.

W 2020 r. Gmina złożyła wnioski na środki finansowe z programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz programu „Opieka wychnieniowa – pobyt

¹⁵ Jednostka budżetowa Gminy Nielisz, utworzona uchwałą Nr XXV/145/2016 Rady Gminy Nielisz z dnia 29 listopada 2016 r., której statutowym celem było w okresie objętym kontrolą prowadzenie wspólnej obsługi, w szczególności administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkół gminnych, zakładów budżetowych Gminy oraz GOPS, dalej: CUW.

¹⁶ Centrum Integracji Społecznej Nielisz – gminny zakład budżetowy, zostało utworzone z dniem 1.04.2015 r. w celu aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. poz. 1143, ze zm.), dalej: CIS.

całodobowy” w ramach Funduszu Solidarnościowego. Realizację tych programów będzie prowadził GOPS. W październiku 2020 r. GOPS przystąpił też do programu „Wspieraj Seniora”, jednak ze względu na brak zainteresowania ze strony osób starszych odstąpił od dalszego uczestnictwa w nim.

(akta kontroli str. 111, 337-339, 383)

W kwietniu 2019 r. Gmina Nielisz przystąpiła do Programu, składając do Wojewody Lubelskiego ofertę realizacji, w okresie od 1 maja 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. zadania w ramach modułu I Programu: *Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior +” w miejscowości Krzak* i zawierając stosowną umowę. Działania Gminy w tym zakresie zostały poprzedzone sporządzeniem przez GOPS diagnozy środowiska w Gminie Nielisz i wpisywały się w cele, zawarte w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022.

Wójt wyjaśnił, że: *Pomysł utworzenia Dziennego Domu „Senior+” zrodził się po rozpoznaniu potrzeb mieszkańców przez pracowników GOPS oraz informacji jakie sukcesywnie docierały do Gminy. Wielokrotnie podczas zebrań wiejskich czy spotkań z przedstawicielami Gminy mieszkańcy zgłaszali swoje uwagi i domagali się stworzenia miejsca, w którym seniorzy będą mogli w dalszym ciągu aktywnie funkcjonować.*

(akta kontroli str. 201-239, 349-370, 373-374)

1.3. Informacja o otwarciu Domu, jego celach i zadaniach, grupie docelowej, a także informacja o rekrutacji wraz z formularzem zgłoszeniowym była zamieszczona: na stronie internetowej Urzędu Gminy (www.nielisz.pl), GOPS¹⁷ (www.gopsnielisz.naszops.pl) i facebook. Informacje o pozostałych formach pomocy, w szczególności usługach opiekuńczych, udzielane były bezpośrednio w GOPS, a także zamieszczane na ww. stronach internetowych.

Zarządzeniem Nr 5/2019 z dnia 31.10.2019 r. kierownik GOPS ogłosiła nabór uczestników do Domu i ustanowiła regulamin rekrutacji. Zgodnie z przyjętymi zasadami, uczestnikami Domu mogło być maksymalnie 15 osób w wieku 60+ nieaktywnych zawodowo, zamieszkałych na terenie Gminy Nielisz, przy czym pierwszeństwo przysługiwało osobom mieszkającym samotnie. Termin rekrutacji określono od dnia 4.11.2019 r. do 10.12.2019 r. Regulamin przewidywał, że osoby, które spełnią wymogi, ale nie zostaną zakwalifikowane z powodu braku miejsc, zostaną wpisane na listę rezerwową i będą kwalifikowane w przypadku rezygnacji osób z listy podstawowej lub będą przyjęte w późniejszym terminie. W stosunku do osób zakwalifikowanych do udziału w Domu przewidziano wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie skierowania ich na pobyt i ustalenie opłaty za pobyt w Domu. W sytuacji, gdy osoby z listy rezerwownej zostaną również przyjęte, założono nabór prowadzony w sposób ciągły w zależności od liczby wolnych miejsc.

W sprawie bieżącej rekrutacji uczestników kierownik GOPS w złożonej informacji podała: *Osoby zainteresowane uczestnictwem zgłaszają się osobiście lub telefonicznie do tutejszego Ośrodka w celu uzyskania informacji na temat warunków uczestnictwa oraz dostępności wolnych miejsc. Ponadto uczestnicy Dziennego Domu „Senior+” przekazują informacje na temat uczestnictwa w swoim środowisku. GOPS Nielisz realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Podczas przyjmowania dokumentów do ww. pomocy, osoby w wieku 60+ oraz rodziny wspólnie zamieszkujące z seniorami 60+ były informowane o możliwości uczestnictwa w Dziennym Domu „Senior+”. Rekrutacja w dobie COVID-19 jest bardzo utrudniona, osoby boją się o własne zdrowie, często unikają kontaktu z innymi ludźmi z obawy o swoje bezpieczeństwo. Mimo trudnej sytuacji*

¹⁷ Wójt Gminy powierzył na mocy porozumienia z dnia 30.09.2019 r. Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Nieliszu zadanie polegające na rekrutacji uczestników do Dziennego Domy „Senior+” w m. Krzak

pandemicznej osoby zainteresowane zgłaszają się do uczestnictwa w Dziennym Domu „Senior+”.

Jak wyjaśnił Wójt, Dom zapewnia 15 miejsc dla uczestników, a rekrutacja odbywa się na podstawie ustalonego regulaminu. Dodał też: Mamy świadomość, że z uwagi na panującą pandemię (...) zainteresowanie uczestnictwem w zajęciach Dziennego Domu Senior+ na dzień dzisiejszy się zmniejszyło. Jednak wierzymy, że sytuacja w kraju w końcu się unormuje i wrócimy do normalnego funkcjonowania. Dlatego też, jeżeli zainteresowanie seniorów (a na terenie Gminy Nielisz jest ich duża liczba) uczestnictwem w zajęciach wzrośnie, regulamin rekrutacji ulegnie zmianie. Wówczas wyznaczymy priorytety, według których osoby 60+ będą rekrutowane do placówki.

(akta kontroli str. 25-29, 109, 305-308, 373-374)

1.4. Kierownik CIS w złożonych wyjaśnieniach podała, że środki na finansowanie usług opiekuńczych, kierowanie osób do domów pomocy społecznej i funkcjonowanie pozostałych form opieki nad osobami starszymi były wystarczające. *Zasadniczo potrzeby zgłaszane przez GOPS były wyższe od kwot ujętych w uchwale budżetowej (z wyjątkiem składek na ubezpieczenie zdrowotne, odpłatności za rodziny zastępcze i domy dziecka oraz odpłatności za DPS, usługi opiekuńcze, Posiłek w roku 2020). Kwoty zaplanowane w uchwale budżetowej na świadczenia, obejmujące m.in. zasiłki stałe, zasiłki okresowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, ustalane są na poziomie wynikającym z Projektu planu dochodów i dotacji na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej i zadania własne, określonego przez Wojewodę Lubelskiego i nie są zależne bezpośrednio od Gminy. W trakcie roku budżetowego dokonywane są zwiększenia lub zmniejszenia planu w zależności od potrzeb. (...). GOPS nie przedkładał Radzie Gminy, w latach 2018-2020, w zakresie pomocy społecznej potrzeb finansowych, kadrowych oraz związanych z rozwojem nowych form pomocy.*

W latach 2018-2020, wydatki na finansowanie pomocy społecznej osobom starszym (art. 50 – 54 ustawy o pomocy społecznej) wyniosły odpowiednio: 1 064 tys. zł; 1 423 tys. zł i 1 224 tys. zł. Potrzeby finansowe w tym zakresie, zgłaszane do projektu uchwał budżetowych na lata 2018-2020, wydatki zaplanowane w uchwałach budżetowych, plan po zmianach i wykonanie wydatków, wynosiły:

w 2018 r.

- usługi opiekuńcze sprawowane w miejscu zamieszkania (art. 50 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 45,9 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 40 tys. zł; budżet po zmianach – 15 tys. zł; wykonanie – 13,7 tys. zł;
- pobyt w domach pomocy społecznej (art. 54 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 150,4 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 150 tys. zł; budżet po zmianach – 130 tys. zł; wykonanie – 129,3 tys. zł;

w 2019 r.

- usługi opiekuńcze sprawowane w miejscu zamieszkania (art. 50 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 45,9 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 30 tys. zł; budżet po zmianach – 19,5 tys. zł; wykonanie – 19,3 tys. zł;
- pobyt w domach pomocy społecznej (art. 54 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 220,4 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 210 tys. zł; budżet po zmianach – 211,8 tys. zł; wykonanie – 210,4 tys. zł;

w 2020 r.

- usługi opiekuńcze sprawowane w miejscu zamieszkania (art. 50 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 20 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 30 tys. zł; budżet po zmianach – 30 tys. zł; wykonanie – 27,9 tys. zł;
- pobyt w domach pomocy społecznej (art. 54 ustawy o pomocy społecznej): potrzeby zgłoszone do projektu uchwały budżetowej – 215 tys. zł; wg uchwały budżetowej – 260 tys. zł; budżet po zmianach – 168,5 tys. zł; wykonanie – 162,8 tys. zł.

W latach 2019-2020 Gmina ponosiła również wydatki związane z utworzeniem i funkcjonowaniem Dziennego Domu „Senior+” (art. 51 ustawy o pomocy społecznej): w 2019 r. w wysokości 2,2 tys. zł (zaplanowano 5 tys. zł), a w 2020 r. – 124,8 tys. zł (plan wynosił 151 tys. zł).

(akta kontroli str. 200, 340, 383-385, 387-401)

1.5. W latach 2017-2020 działaniami, wymienionymi w art. 50 – 54 ustawy o pomocy społecznej objęto odpowiednio: 9, 5, 6 i 4 osoby – w zakresie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania i 5, 6, 10 i 11 osób – w zakresie kierowania do domów pomocy społecznej.

Średni miesięczny koszt świadczenia usług opiekuńczych dla jednej osoby starszej wyniósł w ww. okresie odpowiednio: 185,23 zł (13 zł/1h); 228,79 zł (13,70 zł/1h); 268,45 zł (14,70 zł/1h) i 580,40 zł (17 zł/1h). Średni miesięczny koszt pobytu w domu pomocy społecznej osoby starszej kształtował się na poziomie odpowiednio: 1 954,54 zł; 1 795,99 zł; 1 753,32 zł i 1 233,30 zł¹⁸.

W poddanym kontroli okresie liczba osób ubiegających się o świadczenia w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (odpowiednio: 5, 6 i 6 osób) była wyższa od liczby osób starszych ubiegających się o korzystanie z domu pomocy społecznej (2, 4 i 2 osoby).

Od 2020 r. średnio 12 osób miesięcznie¹⁹ korzystało też z placówki dziennego wsparcia (Dzienny Dom „Senior+”), a średni koszt pobytu jednej osoby w tej placówce wyniósł 848,69 zł. Jak wyjaśniła Kierownik Dziennego Domu „Senior+”: placówka została udostępniona Seniorom 2 stycznia 2020 r. *Zainteresowanych uczestnictwem było 18 osób, z których zakwalifikowano 15, a 3 pozostały na liście rezerwowej. Już w lutym zaczęło się mówić o pandemii COVID-19, co spowodowało, że dwie osoby z obawy przed zachorowaniem zrezygnowały. Na ich miejsce zostały przyjęte następne osoby, ale wkrótce działalność Domu została zawieszona. (...) mimo szczególnej sytuacji, jaką stworzyła pandemia, frekwencja była dobra. Nikt z naszych seniorów nie zachorował i w okresach działalności Domu wszyscy uczęszczali zachowując wymagany reżim sanitarny.*

(akta kontroli str. 337-339, 402-425, 441-442)

1.6. W uchwalonej w 2014 r. Strategii zidentyfikowano niekorzystne zmiany demograficzne²⁰, w tym systematyczny spadek liczby ludności Gminy, wynikający m.in. z notowanego ujemnego przyrostu naturalnego i migracji (odpływ ludności był wyższy niż napływ). Największą grupę stanowiły osoby znajdujące się w przedziale wiekowym 65 – 79 lat. Osoby starsze i samotne zostały w Strategii wskazane, obok dzieci i młodzieży oraz osób bezrobotnych, jako osoby, których w największym stopniu dotyczą problemy społeczne i w związku z tym do tych grup powinna

¹⁸ Wyliczenie średniego miesięcznego kosztu wg średniej arytmetycznej.

¹⁹ Średnia frekwencja uczestników Domu - jako średnia arytmetyczna wyliczona z frekwencji w poszczególnych miesiącach 2020 r. i liczby miesięcy, w których Dom funkcjonował.

²⁰ W latach 2010-2012 liczba ludności Gminy wynosiła odpowiednio: 5841, 5813 i 5784 osoby, z czego osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły nieco ponad 22%, a w 2013 r. było to już ponad 25%.

w pierwszej kolejności być adresowana pomoc społeczna. W Strategii wyróżniono 7 obszarów priorytetowych²¹, a dla każdego z nich wyznaczono cele strategiczne, cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań i wskaźniki realizacji. W przypadku obszaru nr 7, dotyczącego osób starszych, wyznaczonym celem strategicznym było zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja, którą zamierzono osiągnąć poprzez (cele operacyjne): *rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych; zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku; dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.*

Stwierdzono, że cele i zadania utworzonego pod koniec 2019 r. Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak wpisują się w dwa z trzech celów operacyjnych wskazanych dla obszaru 7 Osoby starsze.

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna zawierać m.in. określenie sposobu jej realizacji oraz ram finansowych²², a także wskaźniki realizacji działań.

W Strategii, jako wskaźniki realizacji celu operacyjnego *rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych* wskazano: liczbę osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej, a dla celu operacyjnego *dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych* - liczbę pielęgniarek środowiskowych i liczbę opiekunek świadczących usługi opiekuńcze. W kwestii źródeł finansowania podano, że ze względu na jej realizację na przestrzeni ośmiu lat nie jest realne określenie źródeł jej finansowania, ważne jest jednak poszukiwanie środków, z których będzie można finansować zadania zawarte w Strategii (środki budżetowe, fundusze celowe, środki z Unii Europejskiej, inne).

Według założeń Strategii, w realizacji jej poszczególnych celów mieli uczestniczyć przede wszystkim pracownicy GOPS, przy wsparciu w szczególności: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowego Urzędu Pracy i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W złożonych wyjaśnieniach Wójt wskazał, że w latach 2018-2020 nie wystąpiły potrzeby udzielania specjalistycznej pomocy osobom starszym uzależnionym od alkoholu lub narkotyków. W kwestii dostosowania systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych Wójt podał, że w ww. okresie mieszkańcy mieli możliwość korzystania z pomocy pielęgniarek środowiskowych (5), zatrudnionych w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Liczba opiekunek świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania wynosiła od 5 do 6 osób.

Na realizację Strategii w okresie objętym kontrolą Gmina wydatkowała 4 123 490,65 zł²³, z czego na działania na rzecz Seniorów – 317 792,99 zł²⁴.

(akta kontroli str. 349-368, 436-438)

1.7. Zgodnie z wymogami art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w Gminie Nielisz opracowano oceny zasobów pomocy społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.

Sporządzone oceny, stosownie do wymogów art. 16a ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej, obejmowały opis posiadanej infrastruktury, kadrę (9 osób w 2017 i 2018 r., 10 osób w 2019 r.), organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na

²¹ Tj. 1. Rodzina. 2. Osoby bezrobotne. 3. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym. 4. Osoby niepełnosprawne. 5. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie. 6. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków. 7. Osoby starsze.

²² Odnosząc się do art. 312 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ramy finansowe określają kwoty rocznych pułapów środków na zobowiązania.

²³ W 2018 r. 1 475 056,27 zł; w 2019 r. 1 378 698,60 zł; w 2020 r. 1 269 735,78 zł.

²⁴ W 2018 r. 99 302,08 zł; w 2019 r. 98 269,77 zł; w 2020 r. 120 221,14 zł.

zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący oraz, w ujęciu statystycznym, osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy.

Stosownie do art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej Wójt przedstawiał Radzie Gminy co roku do dnia 30 kwietnia ocenę zasobów pomocy społecznej odpowiednio: za 2017 r. w dniu 13.04.2018 r., za 2018 r. w dniu 16.04.2019 r. i za 2019 r. w dniu 24.04.2020 r.

(akta kontroli str. 112-199, 431-434)

Kierownik GOPS podała, że Ośrodek nie zgłaszał w okresie objętym kontrolą potrzeb kadrowych, ponieważ obsada w pełni zaspokajała jego prawidłowe funkcjonowanie.

(akta kontroli str. 111)

Jak wynika z informacji uzyskanych z Centrum Usług Wspólnych, potrzeby finansowe zgłaszane przez GOPS²⁵, na etapie prac nad projektem uchwały budżetowej Gminy, w niektórych przypadkach dotyczących, w szczególności lat 2018-2019, nie zostały w pełni uwzględnione w uchwałach budżetowych (pierwotnych). W wyniku zmian w planach wydatków dokonanych w ciągu roku budżetowego 2018 i 2019 zostały one w pełni zaspokojone, a ostateczne kwoty poniesionych wydatków na pomoc społeczną były niższe od przyjętych w zatwierdzonych planach finansowych GOPS.

(akta kontroli str. 200, 383-384)

1.8. W październiku 2020 r. GOPS przystąpił do programu „Wspieraj Seniora”, jednak ze względu na brak zainteresowania ze strony osób starszych, Ośrodek odstąpił od uczestnictwa w tym programie. Jednocześnie w 2020 r. Gmina złożyła wnioski na środki finansowe z programów: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa – pobyt dzienny”, „Opieka wytchnieniowa – pobyt całodobowy” w ramach Funduszu Solidarnościowego. Powyższe programy, skierowane również do osób starszych, GOPS będzie realizował w 2021 r.

(akta kontroli str. 111)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina dokonała rzetelnej diagnozy sytuacji osób starszych na swoim terenie i określiła cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki niezbędnych działań. Pod koniec 2019 r. utworzona została, przy wsparciu finansowym w formie dotacji z budżetu państwa, placówka dziennego wsparcia przeznaczona dla nieaktywnych zawodowo mieszkańców Gminy w wieku powyżej 60 lat. Jej powstanie wpisywało się w gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych i wychodziło naprzeciw potrzebom, zgłaszanym w tym zakresie.

Pozostałe działania na rzecz osób starszych, wynikające z ustawy o pomocy społecznej, były realizowane w okresie objętym kontrolą terminowo i zgodnie z zapotrzebowaniem.

²⁵ Obejmujące: zasiłki stałe, okresowe i celowe, zasiłki pogrzebowe, dożywianie dzieci, zasiłki celowe na zakup żywności, zapewnienie schronienia, usługi opiekuńcze, odpłatność za pobyt w DPS, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz pieczę zastępczą.

2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior +” i w umowach

Opis stanu faktycznego

2.1. Oferta realizacji zadania zleconego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 w okresie od 1.05.2019 r. do 31.12.2019 r., moduł I – Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak została złożona w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie (LUW) w dniu 9.04.2019 r., oraz ponownie w dniu 17.04.2019 r. w wersji skorygowanej²⁶.

a) Oferta zarejestrowana w LUW pod numerem 2714 została przygotowana samodzielnie przez pracowników Urzędu Gminy w Nieliszu.

b) Oferta została sporządzona na formularzu wskazanym w ogłoszeniu o konkursie zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej LUW w zakładce Programy - Program Senior+ - edycja 2019 pn. „Ramowy wzór oferty realizacji zadania moduł I”.

c) Oferta spełniała wymogi formalne wskazane w Programie i ogłoszeniu konkursowym²⁷.

d) Według wniosku utworzenie Domu wymagało wykonania robót zewnętrznych, wykonania: instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej i grzewczej, podłoża i posadzek, tynków oraz malowania, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, wymiany pokrycia dachowego oraz zakupu wyposażenia. W związku z powyższym do wniosku dołączono - Program inwestycji – utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak.

e) Do oferty dołączono wymagane prawidłowo wypełnione dokumenty zgodnie z ogłoszeniem o konkursie²⁸.

f) Koszty wskazane w ofercie były kosztami kwalifikowalnymi zgodnie z wymogami Programu i treścią ogłoszenia konkursowego²⁹.

(akta kontroli str. 201-230)

2.2. Umowa (nr 668) w sprawie dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, edycja 2019 moduł I – Wsparcie finansowe na utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” została podpisana pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Wójtem Gminy Nielisz w dniu 19.07.2019 r. Na warunkach niniejszej umowy Wojewoda przyznał Gminie Nielisz dotację w wysokości 298 tys. zł. Gmina zobowiązała się do przekazania na realizację zadania środków własnych w kwocie 154,2 tys. zł w ramach wydatków inwestycyjnych.

²⁶ Uzupełnienie pkt II 2 oferty o zapis, że realizacja zadania wpisuje się w Strategię Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

²⁷ Oferta została złożona przez podmiot uprawniony, w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie (ogłoszenie dodatkowe z dnia 20.03.2019 r. – termin złożenia ofert do dnia 9.04.2019 r.), na odpowiednim formularzu, podpisana przez osoby uprawnione do reprezentowania oferenta w sprawach majątkowych (Wójt oraz Skarbnik Gminy). Oferta była kompletna tj. zawierała prawidłowo wypełnione pola formularza oraz załączone wymagane załączniki. Oferta przewidywała zapewnienie wymaganego finansowego wkładu własnego w kwocie 154,2 tys. tj. na poziomie 34,1% (minimum 20% wartości dla zadań realizowanych w ramach modułu I) oraz wnioskowaną dotację w kwocie 298 tys. zł, która stanowiła 65,9% wartości zadania.

²⁸ Do oferty załączono: decyzję Wojewody Zamojskiego nr G.VI.7242-33/1/96 z dnia 8.02.1996 r. stwierdzającą nabycie przez Gminę Nielisz z mocy prawa nieodpłatnie własności nieruchomości gruntowych; oświadczenie o kwalifikowalności podatku od towarów i usług z dnia 8.04.2019 r. oraz kalkulację kosztów realizacji zadania.

²⁹ Rodzaje kosztów wskazane w ofercie ujęto w podziale na: roboty konstrukcyjne, roboty wykończeniowe, roboty zewnętrzne, wykonanie instalacji elektrycznej, instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, instalacji c.o. oraz wyposażenia Dziennego Domu „Senior+”.

a) W dniu 14.05.2019 r. (tj. w wymaganych terminach) Gmina złożyła prawidłowo wypełnione oświadczenie o przyjęciu dotacji we wnioskowanej kwocie. Oświadczenie zostało podpisane przez Wójta i Skarbnika Gminy.

b) Umowę podpisano w terminie dwóch dni od dnia uzyskania informacji od służb finansowych Wojewody Lubelskiego w dniu 17.07.2019 r. o decyzji budżetowej Wojewody Lubelskiego nr 289 z 15.07.2019 r. o zwiększeniu planu dotacji z przeznaczeniem na realizację zadania objętego wnioskiem, tj. zgodnie z terminem określonym w pkt VI.2 Programu.

c) Umowa na dofinansowanie niniejszego zadania nie była aneksowana w trakcie jego realizacji.

(akta kontroli str. 231-241)

2.3. W toku badania wydatkowania środków finansowych i realizacji zadania wskazanego w umowie nr 668, ustalono:

a) Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z ofertą, stanowiącą załącznik do umowy zawartej z Wojewodą Lubelskim.

(akta kontroli str. 201-207, 231-239)

b) Według kalkulacji kosztów dołączonej do oferty, kwota dotacji wynosiła 298 000 zł (65,90%), kwota środków własnych 154 217,96 zł (34,10%), tj. łącznie 452 217,96 zł (zgodnie z ustaloną 19.04.2019 r. wartością szacunkową zamówienia).

Zgodnie z umową z wykonawcą zadania wyłonionym w trakcie postępowania o zamówienie publiczne, całkowity koszt zadania wyniósł 320 599,99 zł. Na zadanie Gmina wydatkowała kwotę dotacji 211 275,39 zł oraz środki własne w wysokości 109 324,60 zł. Udział środków z dotacji stanowił łącznie 65,90% wydatków na realizację zadania. Środki z dotacji wydatkowane na poszczególne rodzaje robót budowlanych i zakupów stanowiły proporcjonalnie udział w wysokości 65,90%. Dotyczyło to wydatków na: roboty konstrukcyjne, wykończeniowe, zewnętrzne, instalacje elektryczne, wodociągowe i kanalizacyjne, instalację c.o. i wyposażenie.

(akta kontroli str. 201-207, 217-218, 274-286, 299-300)

c) Zadanie w zakresie inwestycji budowlanej zostało zrealizowane zgodnie z załączonymi do umowy o dofinansowanie: ofertą oraz harmonogramem rzeczowo-finansowym inwestycji, stanowiącym integralną część Programu inwestycji.

(akta kontroli str. 202-207, 213-215, 295-298)

d) Zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 1 umowy w sprawie dofinansowania zadania zawartej z Wojewodą Lubelskim do zamówień na usługi i roboty budowlane, opłacane ze środków pochodzących z dotacji zastosowano przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁰. Wykonawcę zadania pn. Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak wyłoniono w trybie przetargu nieograniczonego na roboty budowlane oraz wyposażenie Domu. Prawidłowo określona została wartość szacunkowa zamówienia (452 217,96 zł netto, tj. 104 881,59 EUR)³¹. Ogłoszenie o zamówieniu zamieszczono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy, w siedzibie zamawiającego oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych (dalej: *BZP*). Dotrzymano ustawowych terminów dotyczących: ogłoszeń o zamówieniu, składania i otwarcia ofert, przekazania wykonawcom ogłoszenia o wyborze najkorzystniejszej oferty oraz zawarcia umowy z wykonawcą zamówienia. Prawidłowo określono kryteria oceny

³⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

³¹ Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa RM z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2477).

ofert. Powołana przez Wójta Gminy komisja przetargowa³² spośród czterech ofert dokonała wyboru oferty najkorzystniejszej cenowo o wartości 320.599,99 zł. W dniu 25.07.2019 r. zawarto umowę z firmą będącą autorem wybranej oferty. Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia zostało zamieszczone w BZP.

(akta kontroli str. 242-273)

e) Procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach realizacji zadania, określony umową w sprawie jego dofinansowania i złożoną ofertą został zachowany.

(akta kontroli str. 202-207, 231-239, 299-300)

f) Gmina zgodnie z wymogiem § 3 ust. 1 i 2 umowy z dnia 19.07.2019 r. w sprawie dofinansowania zadania w ramach modułu I została zobowiązana do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji i wydatków nimi sfinansowanych oraz ewidencji księgowej środków własnych przeznaczonych na realizację zadania.

Dla potrzeb realizacji projektu w zakresie modułu I Gmina utworzyła pomocniczy rachunek bankowy w Banku Spółdzielczym w Nieliszu służący do rozliczenia projektu „Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Krzak” przeznaczony dla środków dotacji.

Operacje księgowe dotyczące realizacji ww. zadania ewidencjonowane były w rejestrze Jednostki („J”) z wyodrębnieniem klasyfikacji budżetowej - dział 852, rozdział 85296, § 6050. Klasyfikacja ta była stosowana wyłącznie do operacji związanych z tym zadaniem.

g) Dokumentację finansową oraz merytoryczną z realizacji zadania Senior+ moduł I przechowywano w Urzędzie Gminy zgodnie z postanowieniami § 3 ust. 3 umowy.

(akta kontroli str. 231-234, 247-303)

h) Gmina wypełniła obowiązki informacyjne wynikające z postanowień § 6 ust. 1- 3 umowy zawartej na dofinansowanie zadania w ramach modułu I oraz postanowień § 6 ust. 1- 3 umowy zawartej na dofinansowanie zadania gminy w ramach modułu II³³ w szczególności:

1) zamieściła informację o otwarciu w dniu 16.12.2019 r. placówki Senior+ na stronie internetowej www.nielisz.pl z uwzględnieniem informacji o źródle finansowania z Programu Wieloletniego „Senior+”, informację o programie wraz z logo oraz formularz zgłoszeniowy na stronie www.facebook.com/gminanielisz,

2) umieściła logo Programu na wszystkich materiałach, w tym np. na informacji o naborze oraz formularzu zgłoszeniowym dotyczącym zakwalifikowania do udziału w zajęciach w Domu,

3) umieściła logo Programu na elewacji budynku Dziennego Domu Senior+ oraz wewnątrz budynku na drzwiach do poszczególnych pomieszczeń Domu, a informację o korzystaniu z dofinansowania z Programu wraz z logo na przeszklonych drzwiach wejściowych do budynku. Logo to było zgodne z umieszczonym na stronie www.senior.gov.pl.

(akta kontroli str. 32-40, 56, 59, 231-236, 304-308)

2.4. Dzienny Dom „Senior +” w m. Krzak, którego terenem działania jest obszar administracyjny Gminy Nielisz, został utworzony z dniem 16 grudnia 2019 r.³⁴

³² Komisja przetargowa powołana zarządzeniem Wójta Gminy nr 8/U/2019 z 19.04.2019 r. Regulamin pracy komisji przetargowej stanowił załącznik do zarządzenia o powołaniu komisji.

³³ Umowa nr 564 w sprawie dofinansowania zadania gminy realizowanego w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015–2020 Edycja 2020. moduł 2 – Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior +”.

³⁴ Uchwała Nr XIII/80/2019 Rady Gminy Nielisz z dnia 30 października 2019 r. w sprawie utworzenia Dziennego Domu „Senior +”. Załącznikiem do uchwały był Statut tej jednostki.

Zgodnie z postanowieniami Statutu, Dom jest jednostką organizacyjną Gminy Nielisz prowadzoną w formie jednostki budżetowej i działa na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych, ustawie o rachunkowości i przepisach wykonawczych wydanych na ich podstawie, a jego gospodarka finansowa jest prowadzona w oparciu o roczny plan dochodów i wydatków (plan finansowy). Mienie przekazane na rzecz Domu jest mieniem komunalnym, a kierownik odpowiada za właściwe gospodarowanie nim.

Dom jest ośrodkiem wsparcia dziennego, z którego świadczeń mogą korzystać osoby w wieku powyżej 60 roku życia, nieaktywne zawodowo (będące mieszkańcami Gminy Nielisz). Jego celem jest zapewnienie wsparcia Seniorom oraz kompensowanie skutków samotności, niesamodzielności i niepełnosprawności, a także propagowanie modelu aktywnego godnego życia w wieku senioralnym, a przedmiotem działania realizowanie zadań w zakresie rozwoju aktywności edukacyjnej, kulturalnej, ruchowej lub kinezyterapii, rekreacyjnej i opiekuńczej, poprzez:

- przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji,
- ograniczanie skutków niepełnosprawności fizycznej,
- opiekę i pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie,
- aktywizowanie osób starszych do dalszego podejmowania wysiłku mającego na celu poprawę jakości życia i koordynowanie działań w tym zakresie z uwzględnieniem kondycji psychofizycznej Seniorów,
- organizowanie programów działań mających na celu wielopłaszczyznowy rozwój Seniorów poprzez popularyzację interesujących ich zagadnień,
- stworzenie warunków sprzyjających samorealizacji, wykorzystywania tkwiącego w uczestnikach potencjału wiedzy i umiejętności, którego świadomość korzystnie wpływa na wzrost poczucia własnej wartości oraz utrzymanie dobrej sprawności psychofizycznej,
- integrację społeczną Seniorów.

Dom ma realizować zadania wynikające z Programu, funkcjonuje przez cały rok, w dni robocze od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie.

Zgodnie z postanowieniami Programu (pkt IV.1 ppkt 7) Rada Gminy ustaliła³⁵ szczegółowe zasady odpłatności za pobyt w Domu. Opłata ta obejmowała korzystanie z miejsca pobytu wraz z wyżywieniem oraz świadczone przez Dom usługi. Wysokość miesięcznej opłaty była uzależniona od sytuacji dochodowej osoby kierowanej i wynosiła dla osoby samotnie gospodarującej i dla osoby w rodzinie odpowiednio:

- nieodpłatnie, gdy dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie w stosunku do kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej wynosił do 100%,
- 15 zł i 20 zł, gdy ww. dochód zawierał się w przedziale od 100% do 150%,
- 20 zł i 25 zł, gdy ww. dochód wynosił od 150% do 200%,
- 25 zł i 30 zł, gdy dochód ten wynosił od 200% do 250%,
- 30 zł i 35 zł przy dochodzie zawierającym się w przedziale od 250% do 300%,
- 35 zł i 40 zł dla dochodu powyżej 300%.

(akta kontroli str. 5-9)

Statut Domu stanowi, że działalnością Domu kieruje kierownik na podstawie i w granicach pełnomocnictwa udzielonego przez Wójta. Upoważnia też kierownika

³⁵ Uchwała Nr XIII/81/2019 Rady Gminy Nielisz z dnia 30 października 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior +” w miejscowości Krzak.

do wydawania regulaminów, w tym regulaminu organizacyjnego, instrukcji i innych zarządzeń regulujących ustrój wewnętrzny i zasady funkcjonowania Domu.

Stwierdzono, że osoba wybrana na stanowisko kierownika Domu, wyłoniona w listopadzie 2019 r. w drodze ogłoszonego przez Wójta konkursu, spełniała wymogi określone w art. 122 ustawy o pomocy społecznej.

Obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną Domu kierownik tej jednostki powierzył do prowadzenia CUW w Nieliszu³⁶.

Regulamin organizacyjny Domu został wprowadzony przez kierownika Domu³⁷, zgodnie z postanowieniami Statutu tego ośrodka. Określono w nim w szczególności, że jest on ośrodkiem wsparcia dla 15 Seniorów – mieszkańców Gminy Nielisz, nieaktywnych zawodowo w wieku 60+, otwartym przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku (z wyłączeniem świąt i dni ustawowo wolnych od pracy), przez co najmniej 8 godzin dziennie w godz. 7.30 – 15.30; wskazano cel Domu i sposób realizacji (zadania); organizację i funkcjonowanie oraz prawa i obowiązki uczestników. Określono m.in., że osobom skierowanym po raz pierwszy do korzystania z usług Domu decyzją administracyjną o skierowaniu wydaje się na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, a okres ten może zostać przedłużony w zależności od potrzeb Seniora. W razie częstych nieobecności Seniorów trwających dłużej niż 10 dni roboczych w miesiącu, do Domu mogą być skierowane inne osoby w liczbie nieprzekraczającej liczby uczestników o częstych nieobecnościach.

Zgodnie z Programem do zadań Gminy, jako beneficjenta Programu, należało m.in. określenie kryteriów uczestnictwa Seniorów; (pkt IV.1. ppkt 2 Programu); zasady uczestnictwa Seniorów w zajęciach oferowanych przez Dom (pkt IV.1 ppkt 7 Programu); kwalifikacje pracowników i współpracowników realizujących oferty usług w ramach Domu.

Stwierdzono, że kryteria uczestnictwa Seniorów zostały określone przez Radę Gminy w Statucie, a realizację zadania polegającego na rekrutacji uczestników do Domu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Wójt powierzył Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Nieliszu³⁸. Również w Regulaminie organizacyjnym Domu Kierownik Domu ustalił, że decyzje w sprawie skierowania Seniora do Domu (po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania Seniora) i decyzję odnośnie terminu przyjęcia do Domu (w porozumieniu z osobą kierowaną, jej opiekunem lub rodziną) należą do Kierownika GOPS. Również Kierownik GOPS, na wniosek Kierownika Domu, był uprawniony do uchylenia decyzji kierującej do Domu w przypadku: szczególnie rażącego zachowania, zachowania zagrażającego własnemu zdrowiu i życiu lub zdrowiu innych oraz w przypadku nieprzestrzegania regulaminu i zasad współżycia społecznego.

Zasady uczestnictwa Seniorów w zajęciach oferowanych przez Dom, jak też kwalifikacje pracowników i współpracowników (z wyjątkiem kwalifikacji kierownika Domu, które zostały określone w ogłoszeniu o konkursie na to stanowisko) nie zostały określone przez Radę Gminy lub Wójta Gminy. Wójt powierzył³⁹ Kierownikowi Domu m.in. zatrudnianie i zwalnianie pracowników, a Kierownik Domu w Regulaminie organizacyjnym określił m.in. zadania opiekunów⁴⁰.

(akta kontroli str. 6-25)

³⁶ Porozumieniem Nr 1/2019 z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie powierzenia obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej jednostki, zawartym na czas nieokreślony.

³⁷ Zarządzenie Nr 1/2019 z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Krzak 54B.

³⁸ Na mocy porozumienia z dnia 30 września 2019 r., zawartego na czas nieokreślony.

³⁹ Zakresem obowiązków, czynności i odpowiedzialności z dnia 16 grudnia 2019 r.

⁴⁰ Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym w Domu przewidziano stanowiska: kierownika, opiekuna, a także możliwość zatrudnienia, stosownie do potrzeb, specjalistów z różnych dziedzin, np. fizjoterapeutę, rehabilitanta, psychologa, pielęgniarkę, instruktora muzyki i muzykoterapii, instruktora tańca, instruktora fitness i kinezyterapii – w ilości godzin według potrzeb Seniorów.

Kierownik GOPS ogłosił nabór uczestników do Domu 31 października 2019 r.⁴¹ ustalając jednocześnie regulamin rekrutacji⁴², zgodnie z którym:

- rekrutacja odbywała się w okresie od 4 listopada do 10 grudnia 2019 r.
- o wyborze uczestnika decydowała sytuacja mieszkaniowa (pierwszeństwo miały osoby mieszkające samotnie);
- aby przystąpić do rekrutacji należało złożyć formularz zawierający dane kandydata i zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wzięcia udziału w zajęciach prowadzonych w Domu⁴³.

Osoby, które spełniały wymogi, a nie zostały zakwalifikowane z powodu braku miejsc miały być wpisywane na listę rezerwową (do zakwalifikowania w przypadku rezygnacji osób z listy podstawowej lub do przyjęcia w późniejszym terminie).

W sytuacji, kiedy osoby z listy rezerwowej zostaną również przyjęte, to nabór miał być prowadzony w sposób ciągły w zależności od liczby wolnych miejsc.

(akta kontroli str. 26-29, 426-430)

2.5. W toku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że Dom jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jest to budynek parterowy, z podjazdem umożliwiającym wejście do budynku osobom poruszającym się na wózkach. Wszystkie pomieszczenia znajdują się na jednym poziomie. Nie stwierdzono barier uniemożliwiających przemieszczanie się po budynku osobie niepełnosprawnej. Dom zapewnia 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku.

Poza minimalnymi wymogami lokalowymi, określonymi w pkt IV.2. Programu w Domu znajdują się również: pomieszczenie klubowe z biblioteczką i prasą, wyposażone w sprzęt RTV, komputer z dostępem do Internetu, kanapy i fotele; pomieszczenie do odpoczynku z miejscem do leżenia; pomieszczenie do terapii indywidualnej oraz wydzielone miejsce na pralkę, a także odpowiednio wyposażone miejsce do prasowania, tj. pomieszczenia określone w Programie jako fakultatywne.

(akta kontroli str. 32-40)

2.6. a) Na utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” Gmina wydatkowała łącznie 320 599,99 zł, w tym 211 275,39 zł z dotacji celowej.

(akta kontroli str. 231-239, 299-300)

b) Sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego na utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” - moduł I, sporządzone zostało według wzoru znajdującego się w Biuletynie Informacji Publicznej LUW w zakładce Programy - Program „Senior+” - edycja 2019. Do sprawozdania załączono zgodnie z wymogami umowy kopię faktury i wyciągu bankowego potwierdzającego dokonanie płatności na rzecz wykonawcy robót.

c) Zgodnie z postanowieniami § 3 ust. 4 umowy, w dniu 7.01.2020 r. Gmina przekazała sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego na utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” - moduł I.

(akta kontroli str. 234, 309-315, 318-319)

d) Gmina Nielisz złożyła do Wojewody Lubelskiego w dniu 7.01.2020 r. ofertę realizacji zadania na 2020 r. zleconego w ramach Programu dotyczącą zapewnienia funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+” w Krzaku (moduł II) wraz z załącznikami (w tym oświadczenie o kwalifikowalności podatku od towarów i usług i kalkulację kosztów realizacji zadania w układzie paragrafowym). Według kalkulacji łączna

⁴¹ Zarządzenie Nr 5/2019.

⁴² Regulamin zawierał też informacje na temat organizacji zajęć w Domu, praw i obowiązków uczestników Programu, zasad rezygnacji z uczestnictwa w Programie.

⁴³ Dla każdego uczestnika przewidziano zajęcia: edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapię zajęciową. Seniorom przysługiwał też jeden ciepły posiłek.

kwota wydatków brutto od dnia 1.01.2020 r. do 31.12.2020 r. wynosiła 135 tys. zł, z czego 54 tys. zł (40%) to kwota dotacji brutto⁴⁴, a 81 tys. zł (60%) – środki własne Gminy. Na mocy umowy z Wojewodą Lubelskim, Gminie zostały przyznane środki finansowe w formie dotacji celowej z budżetu państwa w wysokości zgodnej z ofertą i kalkulacją kosztów. Gmina miała m.in. obowiązek prowadzićienne listy obecności, będące podstawą ustalania miesięcznej frekwencji (frekwencja w danym miesiącu miała wpływ na wysokość dotacji należnej – jeżeli w danym miesiącu byłaby o 30% niższa od dofinansowanej liczby utrzymywanych miejsc⁴⁵, wówczas każde dofinansowane miejsce stanowi koszt niekwalifikowalny, podlegający zwrotowi jako część dotacji pobranej w nadmiernej wysokości). Gmina była też zobowiązana do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji i wydatków nimi sfinansowanych w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji finansowych (zasada ta dotyczyła również środków własnych) oraz do sporządzenia sprawozdania z wykorzystania dotacji.

Stwierdzono, że w związku z poleceniami Wojewody Lubelskiego dotyczącymi czasowego zawieszenia, w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2⁴⁶, działalności m.in. dziennych domów i klubów seniora, Dom nie funkcjonował w miesiącach: kwietniu, maju, listopadzie i grudniu 2020 r. W pozostałych miesiącach 2020 r. uczestnikom Programu zapewniono: zajęcia edukacyjne i kulturalno-oświatowe⁴⁷; zajęcia z aktywności ruchowej i sportowo-rekreacyjne⁴⁸; zajęcia aktywizujące społecznie⁴⁹; warsztaty terapii zajęciowej⁵⁰; usługi socjalne i inne⁵¹.

Jak wyjaśniła Kierownik Dziennego Domu „Senior+”: *W okresach zawieszenia działalności Domu pracownicy utrzymywali stały kontakt telefoniczny ze wszystkimi uczestnikami. Proponowaliśmy im dostarczanie posiłków, robienie zakupów czy podwiezienie np. do lekarza, ale nikt nie wyraził takiej potrzeby. Dostarczyliśmy im natomiast maseczki oraz rękawiczki, których w początkowym okresie epidemii brakowało. W grudniu, w okresie przedświątecznym, pracownicy zakupili atrakcyjne produkty spożywcze i przygotowali paczki żywnościowe. Zostały one dostarczone wszystkim Seniorom. Paczki okazały się dużym i przyjemnym zaskoczeniem przyjętym z radością i wdzięcznością.*

⁴⁴ Kwota ta mieściła się w limicie dla modułu 2., określonym w pkt IV.1. Programu, tj. nie więcej niż 300 zł miesięcznie na utrzymanie jednego miejsca w Domu (15 miejsc) i równocześnie nie więcej niż 40% całkowitego kosztu realizacji zadania.

⁴⁵ Zgodnie z Komunikatem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5.06.2020 r. w związku z ze stanem epidemii COVID-19 odsetek ten został podniesiony do 50%.

⁴⁶ Polecenia znak: PN-VII.0520.2.2020 z dnia 11.03.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 r. z dnia 24.03.2020 r.; PS-III.021.14.3.2020 z dnia 10.04.2020 r.; decyzje: PS-II.021.14.3.2020 z dnia 24.04.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 z dnia 7.05.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 z dnia 16.10.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 z dnia 30.10.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 z dnia 12.11.2020 r.; PS-II.021.14.3.2020 z dnia 30.11.2020 r.

⁴⁷ M.in. spotkania z dziećmi ze Szkoły Podstawowej w Złojcu na przedstawieniach jasełkowych, występy artystyczne przedszkolaków na Dzień Babci i Dziadka; wyjazdy do kina, muzeów, miejsc pamięci narodowej, dziedzictwa przyrodniczego, połączone z aktywizacją społeczną i integracją międzypokoleniową; zajęcia klubowe – filmowe, biblioteczne, prasowe, informatyczne; zajęcia na ćwiczenie pamięci (krzyżówki, rebusy, gry stolikowe, karciane, szachy), warsztaty ze sztuki rzeźbienia w owocach i warzywach; wyjazdy do groty solnej i na basen w Zamościu.

⁴⁸ Codzienna gimnastyka, w tym korekcyjna; masaże relaksacyjne; spacer; relaksacja poprzez taniec.

⁴⁹ Udział w konkursie plastycznym na szczeblu gminnym; uroczyste obchodzenie świąt narodowych i kościelnych; udział w wydarzeniach powiatowych; udział w wydarzeniach okolicznościowych w Domu, np. imieniny, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Mężczyzn, Dzień Seniora.

⁵⁰ Zajęcia plastyczne (origami, florystyczne, quilling, decoupage, wikliniarstwo papierowe); gotowanie, pieczenie ciast, robienie przetworów, wspólne spożywanie przygotowanych posiłków; zajęcia muzyczne z elementami muzykoterapii (słuchanie muzyki relaksacyjnej, wspólny śpiew przy akompaniamencie instrumentów muzycznych, karaoke); zajęcia ogrodnicze przy Domu; zajęcia fotograficzne (rozwijające zainteresowania i aktywność seniorów i utrwalające ważne wydarzenia Domu na potrzeby prowadzenia kroniki i promocji Domu; zajęcia krawieckie, hafciarskie, robótki ręczne.

⁵¹ Pomoc w wypełnianiu dokumentów i załatwianiu spraw urzędowych; pomoc w kontakcie z instytucjami; pomoc w realizacji recept.

Łączna kwota wydatków na funkcjonowanie Domu i realizację zadań wyniosła w 2020 r. 124 757,98 zł, z czego 36 000 zł stanowiła wykorzystana dotacja. W sporządzonym sprawozdaniu z wykonania zadania publicznego - moduł II Zapewnienie funkcjonowania placówki „Senior+” rzetelnie wykazano poniesione wydatki i prawidłowo uwzględniono czasowe zawieszenie funkcjonowania Domu (4 miesiące)⁵² oraz z zachowaniem terminu określonego w umowie dokonano zwrotu do budżetu wojewody kwoty 12 779,71 zł.

(akta kontroli str. 41-107, 396-399, 441-442)

e) Zgodnie z wymogiem § 4 ust. 1 umowy na dofinansowanie utworzenia i wyposażenia Dziennego Domu „Senior+” – moduł I. Gmina była zobowiązana do zwrotu niewykorzystanej dotacji w terminie 15 dni od dnia wykonania zadania⁵³.

Pismem z dnia 8.11.2019 r. Gmina złożyła wniosek o wypłatę dotacji na zadanie „Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak w kwocie 256 479,99 zł stanowiącej 80% udział dotacji w finansowaniu zadania. Procentowy udział dotacji w złożonym wniosku wynikał z interpretacji przez Gminę zapisu w § 1 ust. 7 umowy nr 668, stanowiącego, że beneficjent dotacji zobowiązany jest zapewnić własne środki finansowe w wysokości nie mniejszej niż 20% całkowitego kosztu realizacji zadania.

W dniu 18.11.2019 r. Lubelski Urząd Wojewódzki przełał środki finansowe dotacji we wnioskowanej kwocie.

Przelewem z dnia 30.12.2019 r. Gmina dokonała zwrotu kwoty niewykorzystanej dotacji w wysokości 45 204,60 zł. Zaakceptowana przez LUW kwota dotacji wynosiła 211 275,39 zł. Kwota ta stanowiła 65,90% łącznego całkowitego kosztu zadania, zgodnie z zapisem zawartym w złożonej przez Gminę ofercie konkursowej.

LUW nie zakwestionował wysokości dotacji ujętej we wniosku o jej wypłatę i nie żądał korekty wniosku złożonego przez Gminę w tym zakresie.

(akta kontroli str. 205, 231-235, 320-324, 328-332)

f) Utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+” w miejscowości Krzak było związane z wykonaniem remontu istniejącego budynku. W związku z tym Gmina nie była zobowiązana do złożenia rozliczenia z wykonanej inwestycji. Po zakończeniu zadania dokonano protokolarnego końcowego odbioru robót remontowych oraz wyposażenia.

(akta kontroli str. 287-298)

g) Gmina stosownie do postanowień § 1 ust. 19 umowy w sprawie dofinansowania zadania przedłożyła Wojewodzie terminowo (do dnia 30 stycznia) roczne sprawozdania z trwałości realizacji zadania w ramach modułu I w dniu 7.01.2020 r. za 2019 r. i w dniu 12.01.2021 r. za 2020 r., sporządzone zgodnie z wzorem zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej LUW w zakładce Programy - Program „Senior+” - Edycja 2019 pod nazwą „Załącznik Nr 2 do umowy moduł I”.

Sprawozdanie za 2020 r. nie zawierało w części merytorycznej danych dotyczących przeciętnej liczby seniorów korzystających z miejsc w Dziennym Domu „Senior+”. LUW nie zażądał korekty tego sprawozdania.

(akta kontroli str. 233, 309, 316-317, 325-327)

h) Wojewoda nie przeprowadził kontroli realizacji zadania określonego umową nr 668 na realizację zadania w ramach modułu I.

(akta kontroli str. 333-336)

⁵² Co zweryfikowano w oparciu o próbe dowodów księgowych (faktur) i list obecności Seniorów.

⁵³ Tj. do dnia 15.01.2020 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie określiła kwalifikacji pracowników i współpracowników realizujących oferty usług w Dziennym Domu „Senior+” w m. Krzak, co było niezgodne z zasadami, ustalonymi w pkt IV.2 Programu. Jedynie dla kierownika Domu Wójt określił wymagane kwalifikacje w ogłoszeniu o konkursie na to stanowisko.

Wójt wyjaśnił, że: *Zgodnie z założeniami Programu (...) do uruchomienia Dziennego „Domu Senior+” niezbędne było zatrudnienie odpowiedniej kadry. Pracownicy zatrudniani byli w oparciu o przepisy ustawy (...) o pomocy społecznej. Przewidziano zatrudnienie następujących osób: kierownika placówki, osoby na stanowisko opiekuna, osoby na stanowisko fizjoterapeuty/rehabilitanta. Kwalifikacje kierownika placówki określił Wójt (...). Wymagane kwalifikacje pracowników Dziennego Domu „Senior+” określił powołany przez wójta Kierownik obiektu, który to też dokonywał ich oceny.*

Kierownik Domu, w złożonych w tej sprawie wyjaśnieniach potwierdziła, że to ona dokonywała oceny wymaganych kwalifikacji pracowników (terapeuta – 1 etat i fizjoterapeuta – umowa - zlecenie na trzy razy w tygodniu po 2 godziny) - według przepisów ustawy o pomocy społecznej. NIK zauważa jednak, że obowiązek określenia kwalifikacji pracowników i współpracowników placówki „Senior+” należy do jednostki samorządowej a nie kierownika placówki. Ponadto, ustawa o pomocy społecznej nie określa kwalifikacji fizjoterapeuty czy rehabilitanta, zaś kwalifikacje opiekunów ustalone są na potrzeby schronisk dla osób bezdomnych⁵⁴.

(akta kontroli tom I str. 373, 439-440)

2. Gmina nie zapewniła seniorom w 2020 r. dowożenia ich do Dziennego Domu „Senior+”, mimo, że zgodnie z pkt IV.1 Programu jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za dowożenie seniorów, w szczególności mających trudności w poruszaniu się.

Wójt wyjaśnił, że: *Do chwili obecnej wszyscy uczestnicy dojeżdżający do placówki nie mają problemów z poruszaniem się, dlatego też nie ma konieczności organizacji specjalnego dowozu. W przypadku, gdy taka sytuacja będzie miała miejsce Gmina Nielisz zapewni takiemu mieszkańcowi odpowiedni transport.*

Z kolei Kierownik Domu, w wyjaśnieniach podała: *Seniorzy, uczestnicy Domu są mieszkańcami 6 wiosek z terenu Gminy Nielisz. Niektóre z nich są położone bardzo blisko a inne dalej i bez możliwości dojazdu zbiorową komunikacją. W związku z tym prowadzone były rozmowy z Panem Wójtem o potrzebie zorganizowania dowozu seniorów z niektórych miejscowości. Dokonaliśmy już nawet uzgodnień, że ze względu na znaczny rozrzut tych miejscowości po terenie gminy, dowóz seniorów będzie połączony z dowozem dzieci do szkół. Niestety pandemia Covidu te plany uniemożliwiła. (...) Obecnie działamy ponownie od 1 lutego i są już uzgodnienia z panem wójtem, iż przetarg na dowóz dzieci do szkół będzie połączony z dowozem seniorów.*

(akta kontroli tom I str. 373, 439-440)

OCENA CZĄSTKOWA

Utworzony w 2019 r. Dzienny Dom „Senior+” w miejscowości Krzak spełniał określone w Programie standardy lokalowe i kadrowe, zapewniając Seniorom dzienną opiekę zgodnie z warunkami, określonymi w umowie z Wojewodą Lubelskim. Na jego utworzenie Gmina uzyskała dotację w ramach Programu na podstawie samodzielnie przygotowanej oferty. Środki finansowe na jego utworzenie i wyposażenie (moduł I) i wydatki na funkcjonowanie (moduł II) zostały poniesione z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów oraz postanowień umów

⁵⁴ Art. 48a ust. 2g i 2h ustawy o pomocy społecznej.

o dotacje. Gmina dokonała rozliczenia otrzymanych dotacji terminowo i rzetelnie oraz sporządziła wymagane sprawozdania.

Stwierdzone wskazane wyżej uchybienia wymogom Programu nie wpłynęły na ocenę wykonania zadań realizowanych przez Gminę od 2019 r. w ramach Programu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Dokonać, zgodnie z wymogami Programu, określenia przez Gminę kwalifikacji pracowników i współpracowników realizujących oferty usług w Dziennym Domu „Senior+” w miejscowości Krzak.
 2. Zapewnić Seniorom, w szczególności mającym trudności w poruszaniu się, dowóz do Dziennego Domu „Senior+”.
- Uwagi
- Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 13 lipca 2021 r.

Kontrolerzy
Ewa Antoniak
Doradca techniczny

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Janusz Gosik
Specjalista kontroli państwowej

.....